

YOSHLARNI MILLIY QADRIYATLAR RUHIDA TARBIYALASHNING
PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK JIXATLARI.

Rashidova Zamira Sharofovna

Termiz davlat universiteti Ijtimoiy fanlar fakulteti Amaliy psixologiya 2-kurs talabasi.

Аннотация: *Maqolada aynan bugungi kunda, yosh avlodni milliylik ruhida tarbiyalash, milliy tarbiyaning ulug'vor vazifalarni anglagan holda, yoshlar tarbiyasi bilan shug'ullanish barchamizning vazifamizdir deb so'z yuritilgan.*

Калит сўзлар: *Oila, farzand tarbiyasi, yosh avlodni, g'amxo'rlik, e'zozlash, ma'naviyatli, milliy tarbiya.*

Аннотация: *В статье говорится, что сегодня каждый из нас обязан воспитывать молодое поколение в духе национализма, заниматься воспитанием молодежи, понимая славные задачи национального образования.*

Ключевые слова: *Семья, воспитание детей, молодое поколение, забота, уважение, духовность, национальное воспитание.*

Annotation: *The article says that today, it is the duty of all of us to educate the younger generation in the spirit of nationalism, to engage in the education of young people, understanding the glorious tasks of national education.*

Keywords: *Family, child rearing, young generation, care, respect, spirituality, national upbringing.*

Yosh avlodga ta'lim va tarbiya berishni muvaffaqiyatli hal etish o'qituvchiga, uning g'oyaviy e'tiqodi, kasb mahorati, iste'dodi va madaniyatiga bog'liq. Bu g'oyat murakkab va mas'uliyatli vazifani amalga oshirishda o'qituvchi qanday o'qitish kerakligini nazariy-amaliy jihatdan bilishi lozim. Ma'lumki, o'qituvchining pedagogik mahorati, asosan, darsda ko'rinadi. O'qituvchilik – katta san'at. Bu san'atga – o'qituvchilik kasbiga, chinakam murabbiy bo'lishga havasi, ishtiyoqi zo'r, zamon talablarini tez va chuqur tushunadigan, o'zining ilmiy, ijtimoiy-siyosiy saviyasi, pedagogik mahoratini izchillik bilan amalga oshirib boruvchi, mustaqillik g'oyasi va mafkurasi bilan puxta qurollangan haqiqiy vatanparvar va mehnatsevar insonlarga erisha oladilar. Shu o'rinda ta'kidlash joizki, o'qituvchining shaxsiy fazilatlari: axloqiy barkamollik, ya'ni saxovatpeshalik, mehribonlik, talabchanlik, ma'naviy poklik, qanoatlilik, rostgo'ylik, sadoqatlilik, pokizalik, ziyraklik, andishalilik, vazminlik, sabrbardoshliligi bilan birga uning kasbiy fazilatlari: o'z sohasining puxta bilimdoni bo'lib, o'zining nutq madaniyatiga ko'ra tevarak-atrofdagi insonlarga namuna bo'la olishi muhimdir.

Hozirgi zamonda inson qalbi va ongi uchun kurashning namoyon bo'lishi har qachongidan shiddatli tus olayotgani yaqqol ko'zga tashlanmoqda, dunyoning mafkuraviy manzarasining o'zgarib borishi, geopolitik maqsadlar va mafkuraviy siyosatning uyg'unlashib borishi, mustaqillikni qo'lga kiritgan mamlakatlarda

mafkuraviy tamoyillar ahamiyatini oshib borishi, mafkuraviy jarayonlarning globallashuvi va shu kabilar. Mustaqillikka erishganimizdan keyin hozirgi davrning eng muhim vazifalaridan biri ushbu jarayonlarga mos keladigan, yangicha fikrlovchi avlodni tarbiyalashdan iborat bo'lib qolmoqda.

Milliy merosimiz va qadriyatlarimizning qayta tiklanishi, milliy o'zlikni anglashning o'sib borishi tufayli odamlar ongida, tafakkurida muhim ijobiy o'zgarishlar ro'y bermoqda.

Ma'naviy-ma'rifiy jarayonlardagi o'zgarishlar odamlarimiz qalbi va ongiga singib, ularda kelajakka, o'z kuchiga, o'z imkoniyatiga ishonch, Vatanga muhabbat, erkinlik, xissini tarbiyalamoqda.

«Eng muhimi, aholining ongi tafakkurida tub o'zgarishlar ro'y berdi, ularning uzoq yillar mobaynida kommunistik va sovet mafkurasini tamoyillari asosida shakllantirilgan fikrlash tarzi va dunyoqarashi, bir so'z bilan aytganda odamlarning o'zi o'zgardi.

Faqat istiqbol xalqimizga o'z Vatanida o'zini erkin his etish, erkin fikrlash, mustaqil tafakkur yuritish imkonini berdi va u keng ko'lamdagi siyosiy-ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy sohalaridagi islohotlarni amalga oshirishda asosiy kuch-qudrat bo'lib xizmat qilmoqda. Mustaqillik davrida mamlakatimiz olimlari o'tkazgan va o'tkazayotgan tadqiqotlarni tahlil qilish bu sohada ishlar endigina boshlanayotganidan guvohlik beradi. Islohotlar jarayonida erishilgan muvaffaqiyatlar tafakkur va ma'naviyat ozodligi, erkinlikning tantanasi tufaylidir.

Ma'lumki, yuksak ma'naviyatning birinchi sharti bu — erkinlikdir, jamiyat a'zolarining o'zini ozod va erkin his etishidir. Zotan, «fuqaro» tushunchasi bilan «erkinlik» tushunchasi o'zarohamohang va ma'nodoshdir. Ozod mamlakatning erkin shaxsida esa keng imkoniyatlar darajasida o'z millati mentalitetiga xos ma'naviy yangilanish sodir bo'lishi, mustaqil tafakkur shakllanishi mumkin.

Bugun ulg'ayayotgan yoshlar ertaga mustaqillikning ishonchli tayanchiga, xalqimizning asosiy, iqtisodiy, ishlab chiqarish, ijodiy, intellektual kuchiga aylanadi. Shunday ekan ularning dunyoqarashi, tafakkuri qay darajada ilg'or bo'lishi, hozirgi davrning yuksak talablarini o'ziga mo'ljal qilib olish, shunga intilish salohiyati mamlakatimiz istiqbolini, millatimizning jahon hamjamiyatidagi mavqeini belgilab beradi.

Bugungi voqelik, atrof-muhitda sodir bo'layotgan voqea-hodisalarga yangicha qarash, ularni butun murakkabliklari ila tubdan yangicha idrok etish, yangicha siyosiy, iqtisodiy, ma'naviy mezonlarda baholashni talab etmoqda.

Shu bois yangi jamiyat barpo etish jarayonida insonga va jamiyatga, butun borliqqa munosabatni o'zgartirish, ijtimoiy ongni yangilash alohida muhim ahamiyat kasb etadi.

«Chunki tafakkur ozod bo'lmasa, ong va shuur tazyiqdan, qullikdan qutulmasa, inson to'la ozod bo'lolmaydi. Taraqqiyot taqdirini ma'naviy jihatdan yetuk odamlar hal qiladi.

Milliy ma'naviyatimiz, qadriyatlarimiz, ilm-fan sohasidagi ota-bobolarimizdan qolgan merosning qayta tiklanishi, xalqimizning milliy o'zligini anglash jarayonining o'sib borishi natijasida xalqimiz tafakkur tarzida muhim ijobiy o'zgarishlar ro'y bermoqda. Xayotimizda sodir bo'layotgan bu o'zgarishlar odamlar qalbi va ongiga singib, ularda kelajakka ishonch tuyg'usini, ozodlik va erkinlik hissini tarbiyalamoqda. Mustaqillik tufayli tobe'lik va qaramlikdan ozod bo'lgan davlatimiz ichki va tashqi siyosatda hech kimning aralashuvi, tazyiqi va ko'rsatmalarisiz xalq manfaatlarini ko'zlab ish yuritmoqda.

Boy madaniy-ma'naviy merosimizdan, buyuk ajdodlarimiz yaratgan ma'naviyat chashmalaridan bahramand bo'lishimiz uchun keng yo'l ochdi. Mustaqillik xalqimizga yurtimizning bebahoyer osti va yer usti boyliklariga chinakamiga egalik qilish, o'z diyorida o'zini erkin his etish, erkin fikrlash, mustaqil tafakkur yuritish imkonini berdi. Milliy mustaqillik tafakkuri mamlakatimizda keng ko'lamlı siyosiy-ijtimoiy islohotlarni amalga oshirishda asosiy omil kuch-qudrat bo'lib xizmat qilmoqda.

O'zbekiston mustaqilligining dastlabki kunlaridanoq umuminsoniy qadriyatlar davlat siyosatining ustuvor yo'nalishi hisoblanib, uning asosiy maqsadi-o'zlikni anglash, milliy qadriyatlarni tiklash, ko'p millatli xalqimizni birlashtirish, milliy va umumbashariy qadriyatlarga asoslangan holda ma'naviy-ahloqiy fazilatlarga ega bo'lgan.

Shaxsni xususan, yoshlarni ijtimoiylashuvida, ahloqiy shakllantirishga qaratilgandır.

Shuning uchun ham –Ta'lim to'g'risida||gi Qonun –Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi||da, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining

–O'zbekiston Respublikasida umumiy o'rta ta'limni tashkil etish to'g'risida||gi

Qarorida milliy va umumbashariy qadriyatlarni uzviy birlashtirish asosida yosh shaxsida yuksak ma'naviy-ahloqiy fazilatlarni tarbiyalashni, o'z Vataniga va xalqiga sodiq fuqaroni shakllantirishga alohida ahamiyat berilgan. Demak, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni yuksaltirishga keng sharoitlar yaratilmoqda.

Ularning rivojlanishiga ehtibor berilmoqda.

Darhaqiqat, bugungi kunda mustaqil O'zbekistonni jahon hamjamiyatidagi davlatlarning tan olishi, o'zbek xalqining milliy qadriyatlarini tiklanishiga va imkoniyatlarining tiklanishiga, o'zini boshqa xalqlar oilasida to'la huquqli millat sifatida anglab yetishiga yanada kuch baxsh etmoqda. Jahon madaniyatining yanada chuqurroq bilish, milliy va umuminsoniy qadriyatlardan bahramand bo'lish uchun qulay zamin yaratilmoqda. Bu uyg'unlik xalqlar o'rtasidagi milliy urf-odatlarini, an'analarni mustahkamlashda asos bo'lib xizmat qilmoqda.

Darhaqiqat, qadim-qadimdan o'zbek millati jahon tsivilizatsiyasida o'zining munosib o'rnini egallashida umuminsoniy qadriyatlarga sadoqat bilan munosabatda bo'lgan. Har bir xalqning tarixiy, madaniy va ma'naviy merosini chuqur o'rgangan. Shu bilan birga boshqa millatlar, davlatlar, dinlar va tsivilizatsiyalarning o'ziga xos qadriyatlari va ijobiy tajribalaridan foydalanish natijasida jahon taraqqiyotida munosib o'rin egallab kelgan.

Xulosa sifatida shuni aytish mumkinki. Ta'limiy qadriyatlar shaxsga ilmiy-nazariy bilimlarni berish, unda yuksak ma'naviy-axloqiy sifatlarni tarbiyalash, uning har tomonlama barkamol bo'lib voyaga yetishida muhim ijtimoiy-pedagogik ahamiyatga ega bo'lgan, shuningdek, o'ziga xos ahamiyat kasb etuvchi ob'ektiv va sub'ektiv omillar majmuasidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1.O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi. Toshkent. "O'zbekiston" nashriyot-matbaa ijodiy uyi. 2014-yil.

2.Abdulla Avloniy. "Turkiy guliston yoxud axloq" –T.: "O'qituvchi", 1996-yil.

3.Abu Nasr Farobiy. "Fozil odamlar shahri" –T.: "Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi", 1993-yil.